

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

14 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:
Președinte – Talpă Boris,
Judecători – Eremciuc Ghenadie și Mânăscurtă Igor,

judecând în ședință, fără citarea părților, recursul declarat de către avocatul Munteanu Angela în numele inculpatului Turcu Gheorghe, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2023, în cauza penală în privința lui

Turcu Gheorghe, născut la XXXXX,
originar din XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 23.07.2021 – 08.08.2022;
2. Instanța de apel: 18.11.2022 – 28.02.2023;
3. Instanța de recurs: 23.06.2023 – 14.12.2023.

Asupra recursului în cauză, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 8 august 2022, cauza fiind examinată în procedura simplificată prevăzută la art. 364¹ Cod de procedură penală, **Turcu Gheorghe** a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la:

- art. 317 alin. (2) lit. b) Cod penal, și prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de **1 (unu) an și 8 (opt) luni**;

- art. 192¹ alin. (2) lit. a), c) Cod penal (*episodul în privința părții vătămate Soltanici Mihail*) și prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de **1 (unu) an**;

- art. 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal (*episodul în privința părții vătămate Buhanuic Serghei*) și prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de **1 (unu) an**;

- art. 192¹ alin. (2) lit. a), c) Cod penal (*episodul părții vătămate Buhaniuc Serghei*) și prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de **1 (unu) an**.

Conform prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, lui Turcu Gheorghe i s-a stabilit o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de **4 (patru) ani**, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă înaintată de Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la compensarea prejudiciului material în mod solidar din contul inculpaților Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, s-a admis integral.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe în beneficiul Administrației Naționale a Penitenciarelor, prejudiciul material în sumă de **14 441,07 (paisprezece mii patru sute patruzeci și unu lei, 07 bani)**.

Acțiunile civile înaintate de Buhaniuc Serghei cu privire la compensarea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mod solidar din contul inculpaților Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, s-a admis parțial.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, prejudiciul material în sumă de **29 950 (douăzeci și nouă mii nouă sute cincizeci) lei**, prejudiciul moral în sumă de **4 000 (patru mii) lei** (cauzat în urma comiterii infracțiunii prevăzută de art. 192¹ alin. (2) lit. a), c) Cod penal), prejudiciul material în sumă de **3 510 (trei mii cinci sute zece) lei**, prejudiciul moral în mărime de **2 000 (două mii) lei** (cauzat în urma comiterii infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal și cheltuielile de asistență juridică în mărime de **3 000 (trei mii) lei**, iar în total suma de **42 460 (patruzeci și două mii patru sute șaiszeci) lei**.

În rest, pretențiile cu privire la compensarea prejudiciului moral, s-au respins ca fiind neîntemeiate.

Acțiunea civilă înaintată de Soltanici Mihail cu privire la compensarea prejudiciului material și moral, în mod solidar, din contul inculpaților Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, s-a admis parțial.

S-a încasat în mod solidar din contul lui Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, prejudiciul material în sumă de **1 200 (una mie două sute) lei** și prejudiciul moral în sumă de **4 000 (patru mii) lei**, iar în total **5 200 (cinci mii două sute) lei**.

În rest, pretențiile cu privire la compensarea prejudiciului moral, s-au respins ca fiind neîntemeiate.

S-a hotărât asupra corpurilor delictive.

1.1. Prin aceeași sentință, au fost condamnați și Globa Ion și Calughin Cătălin, însă în privința acestora hotărârile nu se contestă cu recurs.

1.2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat că, Globa Ion, Calughin Cătălin Hosein și Turcu Gheorghe, la 04.05.2021, aproximativ ora 20:50, având calitatea de condamnați, executând pedeapsa stabilită în Penitenciarul nr. 10 Goian, amplasat în mun. Chișinău, com. Ciorescu, s. Goian, aflându-se la etajul patru al blocului de regim nr. 3, având intenția evadării din penitenciar, prin deteriorarea grilajului metalic de la fereastra din filtrul sanitar, sărind peste blocul medical și escaladând edificiile de pază în regiunea punctului de

trecere ale penitenciarului, au evadat, deplasându-se într-o direcție necunoscută.

Tot ei, Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, în noaptea de 04.05.2021 spre 05.05.2021, ora nu a fost posibil de stabilit, având scopul răpirii mijlocului de transport fără scop de însușire, împreună și după o înțelegere prealabilă, au pătruns în gospodăria lui Soltanici Mihail, amplasată în XXXXX, de unde au răpit mijlocul de transport de model „Volkswagen Touran” cu n/î XXXXX, pe care ulterior l-au abandonat pe str. Zorilor, nr. 1/1 din mun. Orhei.

Tot ei, Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe în intervalul de timp cuprins între 05.05.2021, aproximativ ora 23:00 și până la 06.05.2021, aproximativ ora 00:46, acționând de comun acord, urmărind scopul de răpire a mijlocului de transport fără scop de însușire, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, au pătruns în gospodăria lui Buhaniuc Serghei Dumitru, amplasată în s. Pohorniceni, r-nul Orhei, de unde au răpit automobilul de model „Opel Astra” cu n/î XXXXX, în valoare de 60 000 lei, ce aparține cu drept de proprietate lui Buhaniuc Serghei, automobil cu care s-au deplasat în r-nul Rezina și l-au abandonat în extravilanul s. Saharna, r-nul Rezina.

Tot ei, Globa Ion, Calughin Cătălin și Turcu Gheorghe, în același interval de timp, 05.05.2021, aproximativ ora 23.00 și până la 06.05.2021, în jurul orei 00.46, acționând de comun acord, urmărind scopul de profit și sustragere a bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, după răpirea automobilul de model „Opel Astra” cu n/î XXXXX, ce aparține cu drept de proprietate lui Buhaniuc Serghei, au sustras intenționat pe ascuns din interiorul acestuia mijloace financiare în sumă de 1 500 lei, 2 chei tubulare în valoare de 70 lei, fiecare, o manivelă în valoare de 200 lei, o ruletă de măsurare cu lungimea de 5 metri în valoare de 70 lei, un clește de culoare verde combinat cu negru în valoare de 100 lei, o cheie dinamometrică de culoare argintie în valoare de 1 500 lei, cauzându-i părții vătămate o daună materială considerabilă în mărime de 3 510 lei.

2. Legalitatea și temeinicia sentinței a fost atacată cu apel de către inculpatul Turcu Gheorghe la 31 octombrie 2022 (f. d. 142, verso), care a solicitat casarea sentinței atacate.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2023, apelul declarat a fost respins ca depus peste termen, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1. Pentru a pronunța decizia adoptată, instanța de apel, examinând materialele cauzei penale, a ajuns la concluzia că apelul inculpatului Turcu Gheorghe a fost depus cu depășirea termenului legal de declarare a apelului, din următoarele considerente.

În cadrul examinării prezentei cauzei penale în instanța de fond, inculpatul a fost prezent în ședințele de judecată, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședințelor de judecată, fiind audiat prin intermediul teleconferinței.

De asemenea, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată (f.d. 97), inculpatul a fost prezent la pronunțarea sentinței, iar în cadrul aceleiași ședințe, participanților la proces li s-a explicat modul și termenul de atac, în situația unui eventual dezacord cu soluția adoptată de instanță.

Succesiv, potrivit regulii generale prescrise la art. 402 Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel. Excepția de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art. 403 alin. (1) din Codul de procedură penală, unde se specifică că apelul declarat după expirarea

termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Prin urmare, instanța de apel a constatat că apelul declarat de către inculpatul Turcu Gheorghe nu poate fi repus în termen, or sentința datează cu data de 8 august 2022, iar apelul a fost depus la 31 octombrie 2022, adică peste termenul de 15 zile stabilit de legiuitor, fără a fi elucidate careva motive întemeiate exhaustiv prevăzute de legiuitor la art. 403 Cod de procedură penală sau fără a fi indicate careva circumstanțe ce ar demonstra că inculpatul a fost în imposibilitate să depună apel în termen, precizând doar că nu este de acord cu sentința contestată.

La caz, s-a relevat că prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Deci, în contextul celor statuate, instanța de apel a notat că termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune decăderea din dreptul procesual și nulitatea actului efectuat peste termen, iar în acord cu prescripțiile art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, raportate la explicațiile din pct. 6.5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel”, cu modificările și completările ulterioare, se concretizează că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. Totodată, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Așadar, raportând la materialele cauzei textele de procedură penală indicate mai sus instanța de apel a concluzionat că în speța discutată, termenul de declarare a apelului a fost omis de către inculpatul Turcu Gheorghe, pe motive neimputabile instanței de judecată.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs de către avocatul Munteanu Angela în numele inculpatului Turcu Gheorghe, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea recursului se menționează că la data de 22 august 2022, în termen de 15 zile, inculpatul Turcu Gheorghe a declarat apel împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 08 august 2022, solicitând aplicarea unei pedepse mai blânde. Ulterior, inculpatul Turcu Gheorghe a depus un apel suplimentar.

Reieșind din împrejurările descrise, consideră că inculpatul Turcu Gheorghe a depus apelul împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 08 august 2022 în termenul

stabilit de art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, adică în termenul de 15 zile de la data pronunțării sentinței.

Concluzia instanței de apel, precum că apelul a fost depus la data de 31 octombrie 2022, peste termenul de 15 zile stabilit de legiuitor este o eroare de fapt comisă la judecarea apelului, care a afectat soluția instanței de apel.

4.1. Pe marginea recursului declarat a depus referință procurorul de nivelul Curții Supreme de Justiție care a solicitat inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

5. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, completul de judecată concluzionează că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Concomitent, Legea nr. 246 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (*modificarea cadrului normative conex reformei Curții Supreme de Justiție*) a intrat în vigoare la data de 01.09.2023.

Potrivit conținutului art. XI alin. (3) al Legii nr. 246, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Astfel, recursul declarat de către apărătorul inculpatului urmează a fi examinat în baza temeiurilor anterioare, întrucât acesta a fost declarat până la data de 01.09.2023.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În același context, completul de judecată menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

După cum rezultă din materialele cauzei, cerere de apel asupra sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 8 august 2022 a declarat inculpatul Turcu Gheorghe, iar potrivit materialelor cauzei se atestă că acesta a declarat primul apel data de 25 august 2022 (f.d.150, 151, vol. VII), iar la data de 31 octombrie 2022 inculpatul a declarat cel de al doilea apel (f.d. 141, 142, vol. VII).

Totodată, din conținutul deciziei contestate, în partea descriptivă (f.d. 166, vol. VII), rezultă că instanța de apel a judecat doar cererea de apel depusă de către inculpat la data de 31 octombrie 2022, constatând tardivitatea acesteia.

Prins urmare, completul de judecată stabilește că instanța de apel la judecarea respectivei cauze penale, a omis să examineze cererea de apel declarată de către inculpat la data de 25 august 2022, circumstanță care în viziunea instanței de recurs, declanșează o incompatibilitate cu art. 6 CEDO.

În aceeași ordine de idei, instanța de recurs reamintește că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal și oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac, iar persoanelor interesate – să pregătească o cerere de apel sau recurs. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat de nenumărate ori că motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (*cauza Hirvisaari v. Finlanda, § 30 (2001)*).

Acestea fiind punctate, completul de judecată constată că instanța de apel a admis o eroare, care nu poate fi corectată în ordinea procedurii de recurs, ceea ce impune soluția admiterii recursului declarat, cu casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală (*modificat prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023*), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul declarat de către avocatul Munteanu Angela în numele inculpatului Turcu Gheorghe, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2023, în cauza penală în privința lui **Turcu Gheorghe** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Mânăscurtă Igor